

AURAN KUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISOHJELMA 2009-2012

hyväksytty kunnanvaltuustossa 24.8.2009 § 63

Yleistä

Auran kunta on n. 3.900 asukkaan kunta. Kunnan väkiluku on kasvanut jatkuvasti jo 1960 –luvulta alkaen. Vuoden 1990 alusta vuoden 2008 loppuun väkiluku on kasvanut 946 hengellä eli keskimäärin 1,6 % vuodessa. Kunnan ikärakenne on terve, 15-64 vuotiaiden osuus väestöstä oli vuoden 2008 lopussa 65,9 % ja yli 85 – vuotiaiden osuus vain 1,6 %.

Väestökasvusta johtuen kunta on joutunut merkittävästi investoimaan mm. koulurakentamiseen sekä kunnallistekniikkaan. Voimakas investointitoiminta on johtanut mm. velkaantuneisuuden huomattavaan kasvuun sekä omavaraisuusasteen merkittävään heikkenemiseen.

Kunnan talous kehittyi vuosina 2006-2007 erittäin suotuisasti ja taseessa vuoden 2005 lopussa olleet vanhat alijäämät saatiin vuosien 2006 ja 2007 tilinpäätöksissä lähes katettua. Taseeseen jäi vuoden 2007 tuossa vaiheessa kattamatonta alijäämää enää vain 4.100,04 euroa, joka ennakoitiin olevan mahdollista kattaa tulevilla suunnittelukaudella. Talousarviosta poiketen taloudessa tapahtui kuitenkin vuonna 2008 raju käänne negatiiviseen suuntaan johtuen lähes yksinomaan erikoissairaanhoidon merkittävästi ennakoitua suuremmasta käytöstä. Terveystalouden tehtäväalueen euromääräinen ylitys talousarviossa ennakoituun oli lähes 661.000 euroa.

Edellä olevasta johtuen vuosikate jäi talousarviossa ennakoitun -12.290 euron sijaan 570.220,54 euroa negatiiviseksi ja tilikaudelta kertyi talousarviossa ennakoitun vajaan 440.000 euron sijaan alijäämää 824.505 euroa. Ilman erikoissairaanhoidon kulujen ylitystä alijäämää vuodelta 2008 olisi kertynyt vain runsaat 163.000 euroa.

Kunnan taloutta on niiltä osin kuin omin toimenpitein on mahdollista, hoidettu jatkuvasti erittäin hyvin ja toimintaa on sopeutettu mahdollisuuksien mukaan kulloiseenkin taloudelliseen tilanteeseen. Asukaskohtaiset toimintakulut alittavat selvästi sekä valtakunnalliset että maakunnalliset keskiarvot. Toimintakulut kunnassa vuonna 2008 olivat 4.362 e/asukas, Varsinais-Suomen kunnissa keskimäärin 5.516 e/asukas ja koko maassa keskimäärin 5.531 e/asukas.

Mahdollisuudet vuodelta 2008 kertyneen alijäämän kattamiseen laman myötä heikentyneessä kokonaistaloudellisessa tilanteessa ovat heikot. Ensisijaiseksi tavoitteeksi kunnanhallitus on vuoden 2010 talousarvion laadintaohjeissaan asettanut alijäämän kasvun pysäyttämisen.

Kunnan vuotta 2009 aikaisemmat omat toimenpiteet taloudellisen tilan parantamiseksi

Tuloveroprosentti vuodelle 2006 nostettu 0,25 %:lla eli 18,75 %:iin.

Kiinteistöveroprosentteja tarkistettu vuodelle 2006.

Taksat ja muut käyttötalouden tuottooperusteet on pidetty jatkuvasti ajan tasalla ja taksoja on tarkistettu vuosittain vähintään yleistä kustannustason muutosta vastaavasti. Vesihuoltolaitoksen liittymismaksut on 1.4.2004 alkaen muutettu

arvonlisäverollisiksi ja ne kirjataan tulosvaikutteisesti. Vilkkaan rakennustoiminnan vuosina 2006-2007 kunnan talous koheni merkittävästi erityisesti liittymismaksutuotoilla.

Kunnan ruokahuolto on vuoden 2008 alusta alkaen uudistettu siten, että kunnassa toimii enää ainoastaan yksi valmistuskeittiö, josta ruoat kuljetetaan eri toimipisteisiin (mm. koulut, kunnan omat päiväkodin toimipisteet, yksityinen päiväkotiki, kotona asuvat vanhukset). Ruokahuollon elintarvikehankinnat on kilpailutettu yhteistyössä Auran, Pöytyän ja Yläneen kuntien sekä Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymän kanssa ja kilpailutetaan uudelleen vähintään saman ryhmän kesken vuoden 2009 syksyn aikana.

Vanhustenhuollossa merkittävä osa vanhusten asumispalveluista ostetaan Auran Vanhustentaloyhdistys ry:ltä, jonka kanssa kunnalla on ns. kumppanuussopimus. Kunta ei näin ollen ole joutunut investoimaan vanhushuollon rakentamiseen. Vanhushuolto hoidetaan täysin asumispalvelutyypisenä, vanhusten laitospaikkoja kunnalla ei ole enää yhtään.

Vuokra-asuntojen tuotanto ja ylläpito kunnassa on yhtiötetty. Kunnan suoraan omistamia vuokra-asuntoja on enää vain muutamia.

Kunnan kouluverkko on saneerattu jo vuosikymmeniä sitten niin, että kunnassa on tällä hetkellä enää kaksi koulua, yhtenäiskoulu (alakoulu+yläkoulu) sekä Kirkonkulman koulu. Koulujen hallinnot on yhdistetty jo syyslukukauden 2007 alussa.

Koulukuraattoripalvelut ostetaan tällä hetkellä Liedon kunnalta (1,5 pv/vko). Auran kunnan opinto-ohjaajan virasta myydään 40 % Tarvasjoen kunnalle.

Kunnan vapaa-aikatoimi osallistuu mm. seutukunnallisen nuorisotoimen ja liikuntatoimen työhön. Vuoden 2009 alusta on kokeiluluontoisesti voimassa Auran ja Tarvasjoen vapaa-aikatoimien yhteistyösopimus. Yhteistyön tavoitteena on parantaa vapaa-ajanpalveluiden laatua, välttää päällekkäisyyksiä vapaa-ajansektorin toiminnoissa, jakaa toimialan tehtävät ja vastuualueet uudelleen viranhaltijoiden kesken sekä luoda ammatillinen työyhteisö ja yhteinen toimisto tulevaisuudessa hoitamaan sektorin tehtäviä kuntien alueella.

Teknisen toimen osalta pääosa erityisammattitaitoa vaativista tukipalveluista on jo vuosien ajan hankittu yksinomaan ostopalveluna. Kunnan omaa teknisen toimen henkilöstöä ja ei näin ollen ole jouduttu lisäämään. Ostopalveluja käyttämällä on myös pystytty välttämään merkittäviä kalustohankintoja. Siivoustoimi on keskitetty teknisen toimen alaisuuteen ja siivouskohteet on kaikki mitoitettu.

Maaseutuhallintopalvelut on vuoden 2007 alusta alkaen tuotettu yhteistyössä Liedon, Tarvasjoen ja Marttilan kuntien kanssa alueellisessa maaseututoimessa, jonka isäntäkuntana toimii Liedon kunta.

Ympäristönsuojelun palvelut tuotetaan vuoden 2009 alusta alkaen Kosken Tl., Auran, Marttilan, Pöytyän ja Tarvasjoen kuntien muodostamalla yhteistoiminta-alueella. Tehtävän isäntäkuntana toimii Koski Tl. Ympäristöterveydenhuollon palvelut on vuoden 2009 alusta alkaen tuotettu alkuaan 23 kunnan (kuntaliitosten myötä kuntien määrä on vähentynyt) muodostamalla yhteistoiminta-alueella, jonka isäntäkuntana toimii Liedon kunta.

Kaavoitustoimen asiantuntijapalveluja on ostettu tarpeen mukaan Liedon kunnan kaavoitusjohtajalta.

Yritysneuvonta- ja elinkeinoasiamiespalvelut on toistaiseksi ostettu Loimaan seutukunnan kehittämiskeskukselta.

Eri toimialojen koulutusyhteistyötä mm. viranhaltijoiden osalta on vuosien ajan harjoitettu vuoden 2008 lopussa päättyneen Loimaan seutukunnan SEUTU – hankkeen puitteissa. Koulutuskustannuksissa on saatu tätä kautta merkittävää säästöä.

Atk –yhteistyötä mm. ohjelmisto- ja laitehankinnoissa on tehty jo vuosikymmenien ajan Auran, Pöytyän ja Yläneen kuntien (Pöytyän ja Yläneen kunnat yhdistyneet v. 2009 alussa) sekä kuntien yhteisen perusterveydenhuollon kuntayhtymän kanssa. Talous- ja henkilöstöhallinnon sekä sosiaalitoimen atk- järjestelmien laajamittainen uusimistyö ja siihen liittyvä koulutusyhteistyö käynnistettiin vuoden 2004 syksyllä ja tällä hetkellä kunnilla ja kuntayhtymällä on talous- ja henkilöstöhallinnon sekä sosiaalitoimen järjestelmien yhteinen palvelinlaitteisto, joka on sijoitettu kansanterveystyön kuntayhtymän konesaliin. Oma atk –tukihenkilöä kunnalla ei ole ollut missään vaiheessa, vaan palvelut on pitkään ostettu Pöytyän kunnalta (ennen Pöytyän ja Karinaisten kuntaliitosta Karinaisten kunnalta).

Kunnanvaltuuston vuonna 2006 hyväksymän aikaisemman tasapainotusohjelman perusteella vuosina 2007-2008 on realisoitu omaisuutta (myyty mm. käytöstä poistettu entinen koulurakennus, neljä asuntoa käsittänyt vuokratervitalo kokonaan, yksi osakehuoneisto sekä vanhan vedenottamon tonttialue), luovuttu mm. Turun kauppakamarin sekä SPR:n jäsenyyksistä ym., kehitetty kiinteistöpäivystysyhteistyötä, yhdistetty kunnan äänestysalueet jne.

Talouden tasapainoa uhkaavat tekijät

Taloustaantumien myötä alenevat verotulot.

Kasvavan työttömyyden aiheuttamat menopaineet etenkin toimeentuloturvassa sekä lasten ja perheiden huollossa.

Erikoissairaanhoidon lisääntyvä käyttö ja kasvavat kustannukset. Kunnan ns. sairastavuuskerroin on jatkuvasti laskenut (kerroin v. 2009 laskelmassa 0,8783 ja vuoden 2008 laskelmassa 0,8839). Sairastavuuskertoimen lasku ei kuitenkaan näy mm. erikoissairaanhoidon käytössä.

Realisoitavan omaisuuden vähäisyys. Omaisuuden myynti heikentää toisaalta myös kunnan entisestään heikkoa omavaraisuusastetta.

Omakoti- ja rivitalotonttien myynnin pysähtyminen yleisen taloustaantumien myötä. Tonttimyynnin pysähtyminen vaikuttaa myös vesihuoltolaitoksen liittymismaksujen kautta tulosta heikentävästi.

Kunnalla edelleen edessään olevat suuret investoinnit, mm. liikuntahallin rakentaminen, siirtoviemäriin rakentaminen ja investointien aiheuttama lisävelkaantuminen.

Vuoden 2008 syksyllä valmistuneen yläkoulun rakennushankkeen yhteydessä on päätetty liikuntahallin rakentamisesta koulun tarpeisiin. Samassa yhteydessä toteutetaan koulurakentamisen yhteydessä toteuttamatta jäänyt väestönsuojan rakentamisvelvoite. Valtionavustusta hankkeeseen on jo myönnetty 600.000 euroa ja

rakennustyöt on tavoitteena aloittaa kuluvan vuoden syksyllä. Kustannusarvio kuluvan vuoden talousarvion investointiohjelmassa 2,7 milj. euroa.

Länsi-Suomen ympäristölupavirasto on 11.6.2008 antamassaan Auran oman jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa edellyttänyt, että jätevesien käsittely on pyrittävä siirtämään Turun seudun puhdistamo Oy:n Kakolanmäen jätevedenpuhdistamoon niin nopeasti kuin se suinkin on mahdollista. Ennen siirtoviemäriin rakentamista kunnan on tehtävä merkittäviä oman jätevesiviemäriverkoston saneeraustoimenpiteitä. Mikäli oman puhdistamon käyttöä ei lopeteta vuoden 2012 loppuun mennessä, jätevesien laskuluvan lupaehdot kiristyvät merkittävästi ja aiheuttavat suuria investointeja omaan puhdistamoon. Siirtoviemäriin rakennustöiden aloittaminen on voimassa olevassa taloussuunnitelmassa merkitty vasta vuodelle 2011. Tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen mukaan hanke todennäköisesti käynnistyy jo vuonna 2010.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet vuonna 2009

- tuloveroprosentin korotus vuodelle 2009; 18,75 % => 19,25 %; tulosvaikutus n. **200.000-250.000 €**
- kunnanvaltuuston 15.6.2009 hyväksymät vuoden 2009 ”avatun” talousarvion käyttötalousoosan säästöt; tulosvaikutus n. **282.000 €** (sosiaali- ja terveys- mm. karsitaan vammaisten kuljetuspalveluja ja avustuksia, lasten kotihoidontuen kuntalisän maksaminen lopetetaan 1.8.2009 alkaen, määrärahasidonnainen kehitysvammaisten laitoshoidon korvataan perhehoidolla, yksi hoitajan toimi kotipalvelussa jätetään täyttämättä 1.10.2009 alkaen, psykiatrian erikoissairaanhoidon toimi jätetään täyttämättä 1.9. alkaen ja täytetään vasta vuoden 2010 alusta; sivistystoimissa karsitaan oppikirja- ja opetusvälinehankintoja, säästetään tuntikehysmuutoksella; teknisessä toimessa säästetään kalustohankinnoista sekä rakennusten ja alueiden kunnossapidosta; kaikkien hallintokuntien osalla karsitaan toiminta-avustukset minimiin jne.)
- tehostetaan tonttimarkkinointia
- harkitaan joidenkin kunnan omistuksessa olevien vuokra-asuntojen realisointia mahdollisuuksien mukaan jo vuonna 2009; esim. yhden osakehuoneiston myyminen; tuotto n. 82.000 euroa => vaikutusta tuloslaskelmaan käyttöomaisuuden myyntivoittojen/satunnaisten tuottojen kautta
- henkilöstömenojen osalla kunnanhallitus hyväksynyt ns. talkoovapaajärjestelmän, jolla suositellaan henkilöstölle palkattomien virka-/työvapaiden pitämistä siten, että työntekijä pidättää palkan vain työpäiviltä: talkoovapaata voidaan myöntää kalenterivuoden aikana enintään 15 työpäivää; talkoovapaaohjeet voimassa 1.5.2009-30.4.2011; tulosvaikutus vuodelle 2009 ei ennakoitavissa vielä tässä vaiheessa
- kunnanvaltuuston vuodelle 2009 hyväksymä uusi karsittu investointiohjelma; nettosäästö **750.000 €**; mm. kunnallistekniset investoinnit karsittu aivan välttämättömimpään)

Talouden tasapainottamistoimenpiteet vuosina 2010-2012

- tuloveroprosentin korotus vuodelle 2010; 19,25 % => 20,25 %; tulosvaikutus n. **513.000 €**
- kiinteistöveroprosenttien tasotarkistus; tulosvaikutus n. **10.000-15.000 €**
- taksojen ja muiden käyttötalouden tuottooperusteiden vuosittainen tarkistaminen vähintään yleistä kustannustason nousua vastaavasti; tulosvaikutus n. **10.000-15.000 €**
- kaikkien avustusten myöntöperusteiden uudelleen selvittäminen ja kunnan myöntämien avustuksien karsiminen aivan minimiin; tulosvaikutus n. **10.000 €**
- kannatus- ja tuki-ilmoitusten ym. karsiminen aivan minimiin
- lehti-ilmoitusten supistaminen ja kunnan www –sivujen käytön lisääminen ja tehostaminen
- kunnanhallituksen vuonna 2009 hyväksymän talkoovapaajärjestelmän jatkaminen ainakin 30.4.2011 saakka
- muut mahdolliset henkilöstökulujen säästöt (esim. lomautukset); harkitaan erikseen vuoden 2010 talousarvion ja vuosien 2011-2012 taloussuunnitelman valmistelun yhteydessä; toisaalta henkilöstön työssä jaksamisen tukeminen ja motivoiminen ennen aikaisten eläköitymisten välttämiseksi
- henkilöstön eläköitymisten yhteydessä arvioidaan tapauskohtaisesti viran/toimen täyttötarve ja mahdollisuudet esim. naapuriyhteistyöhön tai muihin järjestelyihin
- omaisuuden realisointi; osakehuoneistoja 4 kpl; tuotto n. 230.000 euroa => vaikutusta tuloslaskelmaan käyttöömaisuuden myyntivoittojen/satunnaisten tuottojen kautta
- tonttimyynnin lisääminen ja tehostaminen mm. markkinointia kehittämällä
- yhteistyön lisääminen mm. naapurikuntien sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa; vuoden 2010 alusta suunnitteilla aluearkkitehtitoiminnan käynnistäminen yhdessä Pöytyän kunnan kanssa => vähentää kaavoitustoimen ja maankäytön suunnittelun ostopalvelujen käyttöä
- aikaisempaa aktiivisemmän ja lähempänä peruskuntaa toimivan yrityspalvelujen mallin käynnistäminen vuoden 2010 alusta yhteistyössä Pöytyän kunnan kanssa
- yleisesti käyttökulujen tiukan menokurin ylläpitäminen ja siihen liittyen seurannan ja raportoinnin tehostaminen
- hankintatoimen tehostaminen/isompien yhteisten hankintarenkaiden luominen
- investointien karsiminen aivan välttämättömpiin hankkeisiin
- selvitetään palvelusetelijärjestelmän käyttöönottamisen tuomat mahdollisuudet